

## האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

### מחקר הומניסטי בעידן דיגיטלי - 33500

תאריך עדכון אחרון 17-08-2025

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: התמחות במדעי הרוח הדיגיטליים

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א' או ו' ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): רננה קידר

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: [renana.keydar@mail.huji.ac.il](mailto:renana.keydar@mail.huji.ac.il)

שעות קבלה של רכז הקורס: בתיאום מראש

מורי הקורס:

### תאור כללי של הקורס:

תחום מדעי הרוח הדיגיטליים עבר בשנים האחרונות מהפכה של ממש: מפרויקט מתודולוגי-טכני הנלווה לדיסציפלינות המסורתיות, מדעי הרוח הדיגיטליים נתפסים כיום כשדה עצמאי המתכתב עם וקורא תיגר על תחומי ידע ושיטות חקירה מסורתיות במדעי הרוח, ומגדיר מחדש את מושא המחקר ההומניסטי והדרכים להבנתו, בין אם זה טקסט, מפה, ממצא ארכיאולוגי, כתב יד, קורפוס שפה או צליל ותמונה.

העיסוק ההולך וגובר של החברה האנושית בעולם הדיגיטלי נוגע בכל היבט בחיי החברה והפרט ומעמיד חובה והזדמנות בפני מדעי הרוח להתמודד באופן ביקורתי ומושכל עם האתגרים הפילוסופיים, האתיים והחישוביים הניצבים בפני החברה האנושית והידע האנושי בעשורים הקרובים.

### מטרות הקורס:

בשיעור נלמד על כמה מהטכנולוגיות החדשות שחוקרים משתמשים בהם לצורך מחקר הומניסטי. נבחן את ההיסטוריה ואת היכולות של כלים אלה ונעסוק בשאלה מה כל כלי מאפשר לנו ומה לא. לאורך הדרך גם נכיר את ההיסטוריה של תחום מדעי הרוח הדיגיטליים ואת והדיונים העכשוויים בתחום. השיעור מיועד לתלמידי מוסמך שעוסקים מחקר במדעי הרוח הדיגיטליים, אין צורך בשום הכרות מוקדמת עם מתודות חישוביות או דיגיטליות.

בסיום הקורס, תצאו מכאן עם פרויקט דיגיטלי ראשוני הרלוונטי לתחום המחקר שלכם, לשאלות המחקר שמעסיקות אתכם ושמבטא את שליטתכם בכלים השונים שנלמד. אתם תהיו מסוגלים לבצע דיגיטציה, לבנות דאטהסט מובנה מחומרים ראשוניים שתבקשו לעבוד איתם, לבצע ניתוח טקסט בסיסי, להציג תוצאות באופן ויזואלי, ולהבין ולבקר את הבסיס האפיסטמולוגי של שיטות אלה.

### תוצרי למידה

#### בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

הקורס יקנה היכרות ראשונית עם הגישות התיאורטיות השונות למדעי הרוח הדיגיטליים בדגש על נקודות ההשקה השונות שבין מדעי הרוח הדיגיטליים לבין תחומי הדעת הדיסציפלינריים המסורתיים במדעי הרוח.

הקורס יפתח אוריינות דיגיטלית כבסיס לעבודה ביקורתית ומושכלת עם כלים חישוביים העומדים ביסוד המחקר במדעי הרוח הדיגיטליים, הן לצורך הכשרתם האקדמית והן לצורך יצירת דיאלוג שווה ובונה בין חוקרי וחוקרות מדעי הרוח לבין חוקרים וחוקרות מדיסציפלינות שונות הנוטלים חלק משמעותי בעיצוב עולם הידע האנושי והמחשבי בצורתו הנוכחית.

הקורס יחדד ויחזק חשיבה ביקורתית ואתית לשימוש הרווח בכלים חישוביים, הן בהבניית הידע האנושי במחקר ההומניסטי והן בחברה האנושית המתמודדת עם אתגרי יישום בינה מלאכותית.

דרישות נוכחות (%) :

100

---

שיטת ההוראה בקורס: הרצאה ודיון

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

מה זה מדעי הרוח הדיגיטליים?  
הכרות עם פרויקטים של מדעי הרוח הדיגיטליים  
"מאחורי הקלעים" של פרויקטים דיגיטליים  
תרגיל engineering reverse  
מה זה דאטה במדעי הרוח?  
דאטה, מטה דאטה וטיוב הדאטה  
כל המודלים טועים?  
מידול והבניית ידע  
תרגיל בניית מסד נתונים  
מהנייר למסך המחשב  
דיגיטציה, תוכן, מבנה וצורה  
תרגיל דיגיטציה  
קריאה רחוקה  
מבוא לניתוח טקסט בכלים חישוביים  
ניתוח טקסטואלי חישובי  
תרגיל וויאנט  
ניתוח קורפוס טקסטואלי  
ביקורת DH

חומר חובה לקריאה:

כל חומרי הקריאה מפורסמים במודל

חומר לקריאה נוספת:

מרכיבי הציון הסופי:

הגשת עבודה מסכמת / פרויקט גמר / מטלת סיכום / מבחן בית / רפרט 90 %  
מצגת / הצגת פוסטר / הרצאה / סמינר / פרוסמינר / הצעת מחקר 10 %

מידע נוסף / הערות:

המטלה הסופית בקורס היא פרויקט גמר אישי (90%)  
בנוסף כל סטודנט יידרש להציג מאמר במהלך הקורס (10%)